

Pirmasis ketinimų protokolą pasirašė Sankt Peterburgas

Iš kairės: Kristin Arnadottir, Dagur B. Eggertsson, Robert Wessman, J.E. Olafur Ragnar Grimsson, Tikhonov Valery V., Prokhorenko Alexander V., Sherstniov Sergej Y., Kramarev Arkady G.

Sėdi: Tomas Hallberg ir Valentina I. Matvienko.

Po ilgo paruošiamojo darbo 2005 m. gruodžio 1d. pirmasis miestas už Islandijos ribų Sankt Peterburgas (Rusija) pasirašė susitarimą dalyvauti narkomanijos prevencijos programoje *Jaunimas Europoje*. Pasirašymo ceremonijoje dalyvavo Islandijos prezidentas Olafur Ragnar Grimsson.

Prie projekto parengimo labai daug prisidėjo Sankt Peterburgo teisininkai, vadovaujami Kristin Arnadottir. Jų pastangomis parengtą dokumentą pasirašė Sankt Peterburgo gubernatorė Valentina Matvienko ir ECAD direktorius Tomas Hallberg. Šio projekto globėjas Islandijos prezidentas pabrėžė teikiąs didžiulę reikšmę tam, kad Sankt Peterburgas yra pirmasis miestas, pasirašęs ketinimų protokolą. Simboliška, kad Sankt Peterburgas pirmasis įsitraukė į bendradarbiavimą įgyvendinant šį tarptautinį projektą, nes šis miestas buvo vienas pirmųjų ir aktyviausių ECAD narių.

Lankydamasis Sankt-Peterburge, Jo Ekscelencija ponas Grimsson Sankt

paskaitą apie Islandijos patirtį narkomanijos prevencijos srityje. Paskaita susilaukė labai gero universiteto studentų įvertinimo.

Islandijos prezidentas taip pat apsilankė Sankt Peterburgo valstybinio universiteto patalpose įsikūrusiuose regioniniame ECAD centre ir ECAD biure, kurio vadovas George Zazulin informavo apie ECAD nuveiktus darbus. Jo Ekscelencija taip pat diskutavo su narkomanijos koordinavimo programos magistras.

Sankt Peterburgas yra vienas penkių miestų, kuriuos finansiškai remia Actavis Group.

Geteborgas ir Permė pasikeitė patirtimi

2005 m. gruodžio pradžioje Permėje (Rusija) lankėsi Švedijos ECAD iniciatyvinės tarybos narys iš Geteburgo Ove Lundgren, turintis didžiulę patirtį sprendžiant narkomanijos prevencijos klausimus. Kartu su ECAD direktoriumi Tomu Hallberg, kuris irgi lankėsi šiame mieste prie Uralo kalnų, Ove Lundgren dalyvavo čia vykusioje narkomanijos prevencijos ir kovos su narkomanija koordinavimo konferencijoje ir pasidalino savo profesine ir asmenine patirtimi.

Apie milijoną gyventojų turinti Permė yra vienas iš nedaugelio Rusijos miestų, kurios savivaldybėje yra įsteigtas specialus narkotikų kontrolės ir narkomanijos prevencijos skyrius. Tai svečiams leido geriau suprasti narkomanijos prevencijos koordinavimo darbą, nes panašiai jis vykdomas ir Švedijoje. "Aš stebiuosi atradęs tiek daug panašumų", - sakė Ove Lundgren, - "net orai čia labai panašūs į Švedijos. Aš tikėjau, kad čia žymiai atšiauresnis klimatas, juk čia pat Sibiras".

"Skirtingai nei Švedijoje, su narkomanijos problemomis Permėje susidurta palyginti neseniai. Savaime suprantama, narkomanijos problemos egzistavo ir tarybiniais laikais, tačiau jų mastas nebuvo toks, koks jis yra šiandien. Šiuo požiūriu Permė yra gana saugus miestas, lyginant su tais Rusijos regionais, kur narkomanijos problema yra labai aštri. Apklausos mokyklose parodė, kad narkomanijos paplitimas Permėje yra panašus, kaip Švedijoje. Man labai gerą įspūdį paliko vietos valdžios įstaigų ir konferencijos dalyvių noras spręsti šią problemą. Šeštą valandą vakaro beveik visi konferencijos dalyviai tebedirbo darbo grupėse, vyko diskusijos. O tai nėra dažnas reiškinys seminarų metu".

Atsakydamas į klausimą apie ryškiausius skirtumus tarp Rusijos ir Švedijos, Ove Lundgren papasakojo apie apsilankymą Permės Jaunimo centre.

"Centro darbuotojai pasakojo kaip jie dirbdami su vaikais akcentuoja lyčių vaidmenį ir aiškina apie vyrų ir moterų skirtumus. Tačiau tai nereiškia, kad skirstydami darbus namuose jie turėtų

griežtai laikytis įprastų stereotipų".

"Mes taip pat susitikome su kartą į savaitę besilankančių vaikų, kurių tėvai turi alkoholizmo problemų, grupe.

turintys dėmesio koncentravimo problemų, čia mokosi bendrauti ir būti dėmesingi vienas kitam. Grupe, su kuria dirba trys mokytojai po kelias valandas per dieną, sudaro aštuoni 8-10 metų vaikai. Vaikai savo jausmus išreiškia per žaidimus, kurių metu aptaria kaip jie suvokia vienas kitą ir tarpusavio santykius.

Kalbėdamas apie auditorijos reakciją į savo pranešimą konferencijoje, Ove Lundgren pastebėjo, kad Rusijos visuomenė domėjosi narkomanijos prevencijos finansavimu Švedijoje.

“Jiems tai buvo nauja ir įdomi tema”, - sakė Ove Lundgren ir išreiškė viltį dėl naujų susitikimų u kolegomis ateityje.

Pasaulio sveikatos organizacijos ataskaita dėl adatų keitimo programų greičiausiai bus peržiūrėta

Ženevos medicinos instituto organizuotame ekspertų susitikime 2005 m. gruodžio 19-20 d. PSO ataskaitos apie adatų keitimo programų efektyvumą ŽIV infekcijos plitimui tarp intraveninių narkotikų vartotojų autorius Alex Wodak pripažino, kad ataskaitoje galėjo įsivelti klaidų ir kad jis dar kartą ją peržiūrėsias.

“Reikėjo peržiūrėti virš 200 ataskaitų, todėl klaidų galėjo pasitaikyti, ir, jei jų buvo, aš pateiksiu pataisytą variantą”, - sakė Wodak.

Taip Wodak atsakė į griežtą Švedijos mokslininkės Kerstin Käll, atlikusios panašų tyrimą, kritiką.

Käll aptarė kai kurias Wodak išvadas, kurias jis padarė remdamasis savo ir bendraautorio surinkta faktologine medžiaga, ir išsakė tam tikrus prieštaravimus¹.

“Skaitant ataskaitą, nesunku rasti klaidų.”- sakė Käll. Pavyzdžiui, Wodak kaip adatų keitimo programų veiksmingumo ŽIV prevencijai įrodymą į savo ataskaitą įtraukė tyrimą, kuriuo matuojamas ne jų veiksmingumas, o pateikiamas vien sugrąžintų švirkštų

Viešos specialistų diskusijos Ženevoje dalyviai

¹ Iš Kerstin Käll kalbos:

“Aš nurodyčiau tokius Australijoje vykdytų tyrimų trūkumus:

Kadangi ataskaitoje nenurodyta, kokią stadiją epidemija buvo pasiekusi įvairiuose miestuose, neaišku, ar matavimai atlikti smarkaus epidemijos plitimo fazėje, ar jai slūgstant, ir ar apskritai mieste buvo epidemija. Yra pagrindo spėti, kad daugelis šalių į epidemiją sureaguoja pavėluotai, ir AKP (Adatų keitimo programos) imamos vykdyti smarkaus plitimo fazei jau pasibaigus, o tai paprastai iškreipia duomenis AKP naudai. Į ataskaitą dažnai neįtraukiami duomenys apie epidemijos nepalietus miestus, išskyrus tuos atvejus, kai juose vykdoma AKP, o tai taip pat iškraipo vaizdą šios programos naudai.

Miestuose, kuriuos ištiko epidemija dėl epidemijos potūrkio sukkelto sujudimo, dažni matavimai paprastai atliekami pradinėje smarkaus infekcijos plitimo stadijoje, o tai iškraipo duomenis miestų, kuriuose nevykdoma AKP, nenaudai. Pažymėtina ir tai, kad net 48 proc. miestų, kuriuose vykdyta AKP, Hurley su kolegomis nustatė ŽIV serologinio paplitimo padidėjimą. Turint galvoje šiuos rimtus tyrimo apribojimus, remiantis šių dviejų tyrimų duomenimis daryti išvadą apie AKP veiksmingumą, man regis, tikrai negalima”.

² Iš Kerstin Käll kalbos:

“Apžvalgą dėl AKP įtakos ŽIV paplitimui ir sergamumui Dr. Wodak su kolegomis baigia išvada apie AKP veiksmingumą santykiu 6 ir 5 (6 teigiami atvejai, 5 neaiškūs arba neigiami).

Pirma, Monterosso darbo grupės tyrimo išvados nepagrįstai vertinamos kaip patvirtinančios AKP veiksmingumą, nors iš tikrųjų rezultatas statistiškai nereikšmingas ir tai aiškiai atsispindi pateiktoje lentelėje. Antra, Heimer darbo grupės tyrimas taip pat priskiriamas prie teigiamų, nors tyrimo metu ŽIV paplitimas buvo matuojamas ne tarp INV (injekcinių narkotikų vartotojų), o pagal grąžintas adatas, kurių skaičiaus negalima tiesiogiai susieti su populiacijos dydžiu. Šis tyrimas į ataskaitą apskritai neturėjo būti įtrauktas.

Ir pagaliau, Ljunberg darbo grupės tyrimo rezultatai apie ŽIV paplitimą pietų Švedijoje, kurios epidemija stipriai nepalietė, o AKP pradėtos vykdyti 1987-88 metais, lyginami su rezultatais, gautais Stokholme, kuriame smarki epidemijos plitimo fazė fiksuota 1983-85 metais, o apie 50 proc. infekcijos atvejų registruota tarp injekcinio heroino vartotojų.

Kerstin Käll

**Viso Kerstin Käll kalbos teksto teirautis Ženevos ECAD biure:
Telefonas: +46 8 508 29 362
El. pašto adresas: ecad@ecad.net**

Wodak su kolegomis ignoravo šio tyrimo autorių pastabą, kad tyrimo metu Stokholme jau buvo fiksuotas apie 1 proc. naujų infekcijos atvejų sumažėjimas. Jei šio tyrimo rezultatus ir vertėjo įtraukti į ataskaitą, jie turėjo būti įrašyti į neaiškių grafą.

Padarius šias pataisas AKP veiksmingumo argumentacijoje santykis taptų 3-7 AKP nenaudai.

Moksliniai duomenys nepagrindžia prielaidos, kad AKP yra veiksminga prevencinė priemonė stabdyti ŽIV plitimą tarp INV. Perdėm tikint ir akcentuojant šia vienintele prevencijos priemonę, tokios svarbios ir patikrintos priemonės, kaip ŽIV diagnostika ir konsultavimas, infekcijos šaltinio nustatymas bendraujant su pacientais ir t.t., kuriant kovos su ŽIV plitimu tarp INV strategijas daugelyje pasaulio vietų gali būti nustumtos į antrąjį planą.

Manau tai ypač neigiamai gali atsiliiepti šalims, kurios šiandien susiduria su didžiausiomis problemomis ir kuriose riboti ištekliai turėtų panaudojami kuo efektyviau. Jei tenka rinktis tarp AKP ir ŽIV diagnostikos ar konsultavimo, labai svarbu pasirinkti pačią veiksmingiausią strategiją”.

Käll kritikavo Wodak ir dėl netinkamo ŽIV paplitimo skirtinguose pasaulio miestuose lyginimo metodų pasirinkimo. Pavyzdžiui, miestai lyginti skirtingais laiko periodais. Labai rizikinga adatu keitimo programų rezultatus lyginti nepasitikrinus ar intervencijos vykdytos skirtingomis epidemijos stadijomis.

Alex Wodak daugelį metų buvo tarptautinio Žalos mažinimo judėjimo lyderis. Savo iniciatyva Australijoje jis pradėjo vykdyti adatu keitimo programas bei įkūrė injekcinius kambarius dar prieš jas įteisinant. Wodak taip pat aktyviai rėmė kanapių legalizavimą.

Oficialūs Europos narkotikų kontrolės ir narkomanijos prevencijos centro atstovai lankėsi Latvijoje

Gruodžio viduryje EMCDDA delegacija lankėsi Rygoje (Latvija) ir susitiko su Narkotikų kontrolės ir narkomanijos mažinimo koordinacinės tarybos atstovais bei susipažino su situacija šalyje. EMCDDA atstovai teigiamai įvertino narkotikų paplitimo ir kovos su narkomanija rezultatus Latvijoje.

EMCDDA vadovas Marcel Reimen pažymėjo, kad “tarp Europos šalių, kuriose labiausiai piktnaudžiaujama narkotinėmis medžiagomis, Latvija yra sąrašo pabaigoje ...”. Jis pripažino, kad bendroje Europos kovoje prieš narkotikus Latvija yra puikus ir naudingas partneris.

Latvijos Narkotikų kontrolės ir narkomanijos mažinimo koordinacinės tarybos vadovas ponas Aigars Kalvitis nurodė, kad Latvijoje ryškėja grėsminga sintetinių narkotikų vartojimo tarp jaunimo tendencija. Todėl siekdama apriboti galimybę įsigyti narkotikų jaunimo lankomuose klubuose, Taryba yra numachiusi kitais metais siūlyti Parlamentui esminius įstatymų pakeitimus ir pataisas. Šios naujos pataisos padidins klubų savininkų atsakomybę už narkotikų platinimą tiek klubo patalpose, tiek ir už jo ribų bei padidins baudmes ir narkotikus vartojantiems asmenims.

Dzintars Jaundzeikars EMCDDA atstovus informavo, kad teisėsaugos ir regionų valdžios institucijų atstovai dalyvaus 2006 m. pradžioje Jelgavoje vyksiančioje konferencijoje, kurioje bus analizuojamos ankstesnės kovos su narkotikų platumu ir vartojimu strategijos, aptariamoms jų tobulinimo galimybės. Viena iš konferencijos temų – galiojančių įstatymų tobulinimas.

EMCDDA atstovai ypač akcentuoja holistinį požiūrį į narkotikų problemą Europoje, o Latvija yra neatsiejama jos dalis. EMCDDA turimais duomenimis Latvijoje populiariausi yra sintetiniai narkotikai (amfetaminas), kiek mažiau heroinas. Panaši padėtis yra ir Skandinavijos šalyse.

2005 metų EMCDDA metinės ataskaitos apie narkotikų kontrolės ir narkomanijos prevencijos padėtį duomenimis, iš viso narkotikus vartoja nuo 1,2 iki 2,1 milijono žmonių. Spėjama, kad nuo 0,8 iki 1,3 milijono iš jų yra injekcinių narkotikų vartotojai.

Pastaruoju metu Europoje tampa populiariu vartoti kelis narkotikus vienu metu, vartoti juos kartu su alkoholiu ir medicininiais preparatais. Dauguma Europoje gydytų narkomanų vienu metu vartojo kelis narkotikus.

Dar viena grėsminga tendencija yra tai, kad su narkotikais eksperimentuoja vis jaunesni žmonės. Pasak EMCDDA ataskaitos, Europa ir toliau išlieka didžiausia stimuliuojančių medžiagų rinka.

Latvijos policijos duomenimis, 2005 m. nelegalių narkotikų prekyboje nebuvo esminių pasikeitimų. Stimuliuojančios medžiagos (amfetaminas) Latvijos rinkoje vyrauja nuo 2002 m. Pagrindinė jų paplitimo priežastis – žema kaina ir didžiulis stambių platintojų gaunamas pelnas. Heroinas paplitęs mažiau. Lyginant su praėjusiais metais, didmeninė ekstazi tablečių kaina sumažėjo, o heroino, priešingai, - išaugo. Be to, narkotikai platinami vis išradingiau ir gudriau.

Per pirmuosius devynis 2005 metų mėnesius Latvijoje padaryti 877 su narkotikais susiję nusikaltimai, 7,7 proc. daugiau nei per tą patį laikotarpį praėjusiais metais. Augo skaičius konfiskuotų nelegalių narkotikų – amfetaminų grupės stimuliantų, LSD, hašišo (kanapių). Praėjusiais metais išaiškintos dvi nelegalios narkotikų gamybos laboratorijos.

EMCDDA oficialių asmenų atvykimas į Latviją yra jų vizito į visas Baltijos šalis dalis. Prieš atvykdamą į Latviją, delegacija jau susipažino su padėtimi Lietuvoje. Iš Latvijos ji vyks į Estiją ir analizuos narkotikų platinimo ir vartojimo padėtį šioje šalyje.

*Latvijos vidaus reikalų ministerijos
Pranešimas spaudai*

Į Suomiją vėl plūstelėjo heroinas ...

...Subutekso vartojimas nemažėja

“Į Suomiją vėl stipriai plūsta heroinas, kurio kontrabandos srautus per Estiją ir Rusiją buvo sumažinęs, tačiau padidinęs kainas ir pabloginęs kokybę, karas Afganistane, - rašo Suomijos dienraštis *Helsingin Sanomat*.”

Neužregistruota nė viena mirtis nuo heroino perdozavimo 2004 metais, kai 2005 m. tokių mirčių šalyje buvo keletas. Nepaisant to, Helsinkio Universiteto teismo medicinos fakulteto profesorius Erkki Vuori sako, kad mirties nuo heroino atvejus “galima suskaičiuoti ant vienos rankos pirštų”.

Tuo metu, kai stingo heroino, daugelis narkomanų intraveniniu būdu vartojo buprenorfiną (*Subutex*).

Kaip ir daugelyje kitų Europos šalių, Suomijoje nėra lengvą įsigyti narkomanų reabilitacijai naudojamo buprenorfino, todėl daugelis šio preparato vartotojų receptų vyksta į Prancūziją, Latviją bei Estiją. Po to nemažai importinio buprenorfino atsiduria Suomijos juodojoje rinkoje.

(Beje, šio metodo pionierius buvo gydytojas, kuris užtvindė subutex'u gatves, lengva ranka išrašinėdamas receptus. Vėliau šis gydytojas neteko licencijos ir buvo nuteistas kalėti, tačiau jo padarytos žalos jau nebuvo galima atitaisyti).

“Subutex išsikovojo gana tvirtas pozicijas Suomijos rinkoje, nors, joje atsiranda vis daugiau heroino”, - sako Helsinkio policijos pareigūnas Petris Rainiala.

Heroino sugrįžimas buvo prognozuojamas. Heroino perdozavimo aukas skrodęs Erkki Vuori praėjusiais metais prognozavo, kad per dešimt ateinančių metų heroinas atsikovos anksčiau turėtas pozicijas.

“Visiškai aišku, kad heroino vartojimas didės. Narkotikų vartotojai jį mėgsta dėl greitai sukeliama efekto”, - sako Erkkis Vuoris.

Heroino gatvėse padaugėjo, jo kaina nukrito, tačiau subutex'as tebelieka plačiausiai vartojama narkotine medžiaga po amfetamino ir kanapių.

“Heroinas yra vartojamas, tačiau devynių iš dešimties besikreipiančių gydytis pagrindinis narkotikas yra buprenorfinas ir tik vieno iš dešimties – heroinas” - sako Helsinkio Diakonės (Deaconess) instituto narkologijos klinikos vadovas Mika Paasolainen.

Subutex'as populiarus dėl žemos kainos, stabilios kokybės ir lengvo prieinamumo.

“Šiuo metu nelegaliame narkotikų versle tai neabejotinai pelningiausia prekė. Kitų narkotikų pelningumas yra mažesnis”, - sako Rainiala.

Pavojaus mirti buprenorfino perdozavimo nėra, tačiau 2004 m. vartodami jį kartu su alkoholiu ir kitais narkotikais nuo perdozavimo mirė 70 žmonių, o tai nemenkas padidėjimas lyginant su 2000 metais, kai buprenorfino buvo aptikta tik 7 mirusiųjų kraujyje.

Narkomanai bus aprūpinami heroinu

Belgijos Lježo miesto valdžia pagal 2007 m. sausio 1 d. pradedamą vykdyti eksperimentinį projektą ketina heroinu aprūpinti stipriai nuo narkotikų priklausomus asmenis. Apie tai pranešė šio miesto meras Willy Demeyer, kuris teigė ketinąs numatyti ir specialią vietą, kad narkomanai vartotų heroiną ne gatvėje, o stebimi miesto valdžios.

Kaip rašo laikraštis *Le Soir*, karštos diskusijos dėl šių planų prancūzakalbiame mieste vyksta nuo 1998 m. Nuo 2002 m. diskusija narkomanų aprūpinimo heroinu klausimu užsimezgė ir tarp federalinės vyriausybės ir Briuselio bei Antverpeno.

2004 m. ministras pirmininkas Guy Verhofstadt pavadino Lježą šalies bandymo poligonu, o miesto valdžią pasirengusių tolimesniems žingsniams.

“Susitarimą pasiekė visos suinteresuotos šalys. Prasidėjo parlamentinis procesas, su savivaldybe susitarta, medikų ir akademinės visuomenės siūlomos veiklos kryptys priimtos. Per kelis ateinančius mėnesius turime priimti konkrečius sprendimus”, - sakė meras Demeyer ir pridūrė, kad, jei tokie sprendimai nebus priimti, tai bus savotiškas “atsisakymas ištiesti pagalbos ranką miestui, atsidūrusiam pavojaus akivaizdoje”.

Eksperimentinio projekto vykdymą įkvėpė Šveicarijos Bjeno mieste įgyvendinamas modelis. Laikraščio *De Standaard* pranešimu Lježo delegacija spalyje lankėsi šiame Šveicarijos mieste. Pasak pranešimų, Federalinės sveikatos apsaugos ministerijos darbuotojai yra pasirengę vykdyti šį planą. Šiuo metu atliekamas mokslinis tyrimas, kurio rezultatų tikimasi sulaukti 2006 metų pradžioje. Teisingumo ministerija leido suprasti, kad pasiūlymas yra svarstomas Generalinėje prokuratūroje, kuriai yra pavaldus Belgijos prokuratūros baudžiamosios teisės departamentas.

Norint įgyvendinti šį projektą, būtina taisyti įstatymus.

Expatica.com

ECAD XIII-oji metinė merų konferencija
“ĮVEIKTI NARKOTIKUS - PASAULIO IŠŠŪKIS”
2006 m. birželio 1 - 2 d.d.
Vilnius, Lietuva

ECAD is Europe's leading organisation promoting a drug free Europe and representing millions of European citizens. Drug dealing and drug abuse cause enormous problems in Europe. Nations and their citizens are affected by the consequences of drug abuse. ECAD member cities work to develop initiatives and efforts against drug abuse supporting the United Nations Conventions which oppose legalisation and promote policies to eradicate drug abuse worldwide. Has your city joined ECAD?

ECAD naujienas lietuvių kalba parengė:
Lietuvos AIDS centras
Nugalėtojų 14 D, 2016 Vilnius,
8 800 01111, 8 - 5 300 124
[http:// www.aids.lt](http://www.aids.lt), aids@aids.lt

European Cities Against Drugs
ECAD, Stadshuset
105 35 Stockholm, Sweden
Tel. +46-8-5082 93 62 Fax +46-8-5082 94 66
e-mail: ecad@ecad.net www.ecad.net
ECAD Regional office in Russia www.ecad.ru
zazulin@ecad.ru Phone +7-812-328 96 65
ECAD Regional office in Latvia
vilnis.kipens@kurzeme.rcc.lv
Phone +371-7037330 Fax +371-7037331